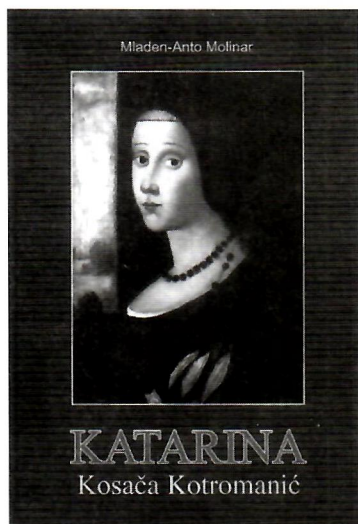

Agneza SZABO

**VRIJEDNA KNJIGA O ŽIVOTU I DJELU
POSLJEDNJE BOSANSKE KRALJICE
KATARINE KOSAČE KOTROMANIĆ**

Prikaz knjige:

**Mladen Anto Molinar, *KATARINA KOSAČA KOTROMANIĆ*,
izd. Hrvatsko kulturno društvo Napredak,
Kiseljak, 2007., 192 str.**

Pred nama je osobito vrijedna knjiga, u kojoj je autor Mladen Anto Molinar, na temelju izvorne povijesne građe i relevantne literature, napisao monografiju, životopis o Katarini Kosači Kotromanić, posljednjoj bosanskoj kraljici. Kao što znamo, prije Katarine, u Bosni su se isticale dvije bosanske kraljice: Jelena Kotromanić, udata Anžuvinska, odnosno supruga hrvatskoga kralja Ludovika I. Anžuvinca, koja ostaje udovica s dvije kćeri, i budući da je bila slavohlepna i sklona intrigama, nesretno je završila svoj život; te nešto prije nje, isticala se još jedna hrvatska kraljica u Bosni, Jelena Bribirska, udata Kotromanić, svastika spomenute Jelene

rođene Kotromanić. Međutim, Jelena Bribirska, udata Kotromanić, bila je majka kralja Stjepana Tvrtka I. i njegova suvladarica kraljica, jer ju je Tvrtko takvom priznavao, i ona je zajedno s Tvrtkom potpisivala i važne

vladarske povelje, a odlikovala se mirenjem zavađenih i dobrotvornim radom. U njihovu srodstvu bila je i najslavnija među njima, posljednja bosanska kraljica Katarina Kosača Kotromanić, koja je živjela i umrla na glasu kršćanske svetosti, a neki pisci misle da je bila i proglašena blaženom. Za nas je važno, da Katarinina uspomena živi još i danas u narodu, kako nam to pomno svjedoči i knjiga koju je napisao Mladen Anto Molinar, i koja je, kako rekosmo, prošle godine objavljena u Kiseljaku, te zbog općega interesa za knjigu, s pravom očekujemo i njezino drugo izdanje.

O vrijednosti knjige govori i činjenica da je ona svečano predstavljena i u Zagrebu 12. svibnja 2008., u organizaciji HKD *Napredak* Kiseljak BiH, Udruge hrvatskih žena, Središnjica Zagreb i Župni ured sv. Mati Slobode na Jarunu u Zagrebu. Osim toga, u programu predstavljanja knjige nastupila je *Hrvatska folklorna skupina Bobovac iz Čatića* koja je izvela izvorne napjeve o Kraljici Katarini, te pjevačka skupina *Hrvatska žena iz Zagreba*. Predstavljanje knjige uzveličale su svojom nazočnošću i žene iz Kraljeve Sutjeske, koje su u čast njezina predstavljanja priredile sjajnu izložbu tradicionalnih rukotvorina s motivima vezova kraljice Katarine, koji su se stoljećima prenosili s koljena na koljeno i koji se i danas u sutješkom kraju ljubomorno čuvaju od zaborava baš kao i njezin lik i djelo.

Bitna je tema knjige u njezinim činjenicama, prema kojima u povijesti i kulturi hrvatskoga naroda, kako u Bosni i Hercegovini, tako i u Hrvatskoj, kao i iseljeništvu, uz mnoge svete i hrabre žene, osobito časno mjesto pripada posljednjoj bosanskoj kraljici Katarini Kosači Kotromanić. Naime, nakon što je sultan Mehmed II. Osvajač 1463. god. provalio u Bosnu, odmah je pogubljen posljednji bosanski kralj Stjepan Tomašević, a dvoje Katarinine djece, Žigmund i Katarina, odvedeno je u ropstvo. Njihova majka Katarina nije se toga časa nalazila na dvoru, i tako je izbjegla istu sudbinu. Na žalost, više se nije mogla vratiti na dvor koji su zaposjeli Turci Osmanlije. Potražila je utočište u Dubrovniku, ali tamo nije mogla ostat, jer se grad, među inim, bojao turske osvete. U dogovoru sa Svetom Stolicom dobila je utočište u Rimu, kamo je stigla iste 1463. god. Štoviše, papa Siksto IV. udovoljio je njezinoj molbi, te joj je u hrvatskoj koloniji darovao zemljište, kao i godišnju financijsku potporu. Po dolasku u Rim, od onoga što je mogla ponijeti bogato je obdarila crkvu sv. Jeronima, danas uz glasoviti Hrvatski zavod sv. Jeronima u Rimu. Nastanila se blizu crkve sv. Marka gdje i sveto umire.

S kraljicom Katarinom došlo je u Rim i nekoliko njezinih dvorjanika i dvorkinja, kako ističe i naš autor. Ondje je uspostavila neku vrstu kraljevskoga dvora s diplomacijom, tražeći ponajprije svoju zarobljenu

djecu, a potom i oslobođenje Bosne. Katarinu je rimska i talijanska javnost primala s poštovanjem. Kako se ponekad događalo Turci Osmanlije su za dobar novac vraćali djecu iz ropstva, pa se i Katarina nadala oslobođenju svoje djece. Međutim, više puta ponavljane diplomatske akcije nisu davale rezultata. Katarina svoje djece nije vidjela. U oporuci koju je načinila neposredno prije svoje smrti, Bosnu je povjerila zaštiti Svete Stolice.

Kako svjedoči i ova knjiga, Katarina se i danas štuje kao sveta žena, majka i prognanica. Hrvatski hodočasnici u Rim redovito posjećuju njezin grob, gdje je i nadgrobna ploča s njezinim likom i natpisom, a nalazi se u glasovitoj bazilici Santa Maria de Aracoeli. Naime, Katarina Kosača Kotromanić sveto je umrla u Rimu 25. listopada 1478. u 54. godini života.

Valja naglasiti da je autor ove znamenite knjige Molinar potkrijepio njezin sadržaj ne samo izvornom građom i literaturom, stručnim, znanstvenim bilješkama i dragocjenim kazalom imena, nego i njezin dodatni uspjeh pojačao prelijepim likovnim prilozima, zatim genealogijom znamenitih Kotromanića, kao i drugih tamošnjih velikaša, što je sve stručno izrađeno. Pred nama je, dakle, knjiga koja potvrđuje neumrlost, ali i povijesno značenje kraljice Katarine Kosače Kotromanić, a zajedno s njom i svih drugih žena i majki koje su u tijeku povijesnoga hoda stoljećima, a to čine i danas, gradile i branile svoj dom i rod hrvatski ma gdje god bile i radile.